

Armas lapsevanem!

Teie lapse eduka õppetöö aluseks on heatahtlik sõbralik koostöö kooli ja koduga. Täienduskooli tunnid, mis toimuvad kord kahe nädala jooksul, ei ole kahjuks küllaldased vajalike põhiteadmiste omandamiseks eesti keele, meie ajaloo ja maateaduse alal. Et õppetööd edukamaks muuta, on vajalik õpilasele kindla kavaga kodutöö vanemate järelvalvel ja juhatusel.

Ülesanded kodutööks toob õpilane koolist kaasa kodutöö kaustas. Kodutöö kaheks nädalaks koosneb harilikult kuuest osast. Oleks tingimata soovitatav kodutöö ettevalmistada erinevatel õhtutel, näiteks: esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel, ja ainult üks osa korraga.

Palume Teie abi järgmisteks ülesanneteks:

- a) Jälgige, et lugemise ülesanded õpitakse valju häälega.
- b) Selgitage lugemispalades esinevaid uusi ja vähemtuntud sõnu ning mõisteid.
- c) Kontrollige, et lugemine oleks voolav ja vigadeta.
- d) Koduse etteütluse tegemine, milleks õpetaja on määranud varem õpitud lugemispalast sobiva lõigu. Vigu ärge kodus parandage.
- e) Kontrollige, et kirjalikud ja suulised ülesanded oleksid ettenähtud ulatuses ja ettenähtud ajal tehtud.
- g) Loetud õppetükkide jutustamise kuulamine ja parandamine.
- h) Raskemates ülesannetes vajaduse korral abistage last ja selgitage ülesandeid.
- i) Jälgige õpetaja märkusi ja soovitusi kodutöö vihus.
- j) Rääkige oma lastega alati puhas eesti keelt ja parandage keeleliselt lapse väljendusi.

Arusaamatuste või küsimuste puhul helistage järgnevalt:

I ja II klassi õpetaja - H.Teose, tel.334-4446

III ja IV klassi õpetaja - A.Ruberg, tel.733-5116

V ja VI kl. õpetaja - K.Vaikla, tel.486-4354

Sõbralikku koostööd soovides
õppenõukogu.

IX koolipäev

25.1.70.a.

ühiselt: Etteütlus III

Pööramine II osa

Tunnistused: 8 näideendi osad

I kl.

Paarlased Nükingi

Ükl. 10, 11 kl. 109

Ajaloo ja maatl. test

(38-43) 38-47 seletada

Pööra sõnad: tegema,

praadima, laduma.

Korrapidajad: Vello L.

VI kl.

Lauseid pöördsonadest

Conj. jõe öölik lk. 101

Kontr. ajaloo ja maatl. viitad

Ajaloo küsim. - 47

maatl. küsim. - 31

XIII koolipäev

21.3.70.a.

ühiselt: Ajaloo ja maatl. test.

-d ja -t lk. 164.

V kl.

Konata Eesti lipp (lk. 227)

Lugeda: Vapper kodukaitse

lk. 235

Ajaloo ja maatl. viitad

Kontrollida.

Lauseid sõnadest

(-d ja -t.).

Etteütlluse read!

VI kl.

Maatl. test kaart klassis

tähta

veel parandada

Lugeda: Maria Under

Justas Seits

Konata: meie kirjandikud

Korrapidajad: Andrus V. Robert R.

X koolipäev

8.2.70.a. (TUNNISTUSED TAGASI
KLAVERIPALAD)

ühiselt: ajaloo-maatl. test #3

Etteütlluse viigade seletamine. Pööramine

I kl.

Paarlased vi. sõnad tõust

Muistead peied lk. 202

Kõneviisid lk. 160-161

Harjutus 286, sõna

viitad. Etteütlluse

vead.

Korrapidajad: Andrus A. Alen.

VI kl.

Viigade parandus,

lauseid pöördsonadest

Maatl. ja ajaloo viitad

Juhan Liiv (leulatuvi

viitad.)

Tegija ja teonimi lk. 200, 204

XIV koolipäev

4.4.70.a.

ühiselt: Väike algustäht.

V kl.

Lugeda: Vapper kodukaitse

lk. 235

Kõneviisid seletus: kirjand.

Omadussõna täiend.

Lauseehitus (lk. 167)

mon. isa piinas järvast

suure kala

Harjutus 296 ja 298

VI kl.

Lauseid, kodumaa sõnadest

Lugeda: F. Tuglas

Kodutöö seletus: kirjand

Korrapidajad:

XI koolipäev

22.2.70.a.

Ajaloo + maatl. vead

Pööramine edasi

I kl.

Lugeda: Ohverdus,

lk. 204

Kandke kõneviis 163

Kirjand. 1. Miks väike

peio nultis. 2. Sõbraga

suusatamisel.

VI kl.

Klassikarjand: 1. Kelleks ma

teha n. 2. Mäina

Kolm. soori

Lugeda: Aug. Kitzberg.

Ed. Vilde

Kodukirjand.

Korrapidajad: Kaur, Kelli V.

XII koolipäev

8.3.70.a.

ühiselt: Etteütllus IV

Pööramise lõpetamine

I kl.

Küside luge. test: Eesti lipp

Lugeda lk. 219, 223

alus ja öeldis lk. 167

seletada kirj. 289, 290

Ajaloo + maatl. küsimused

50-52

Lauseid sõnadest

VI kl.

Lauseid pöördsonadest

Lugeda 215, 216 (lügen)

Intervjuu 4.4. Tammela

Ajaloo + maatl. viitad

küsimused

Korrapidajad: Anu K. Anu K.

⊗ Vennad Grimm	- Punamütsike
M. Veetamm	- Orav röömuraas käbikuningas
E. Raud	- Möru kook
	- Vaprad sõdurid
H.Chr. Andersen	- Pöial - Liisi
E. Raud	- Pliiatsilugu
⊗ Vennad Grimm	- Lumivalgeke
Otto Paju	- Kukeaubits
⊗ Fr. R. Kreutzwald	- Kullaketrajad
E. Raud	- Nii või naa
Salme Mets	- Mall ja Sass
I. Kunder	- Suur Peeter ja Väike Peeter
Ch. Perrault	- Saabastega kass
R. Roht	- Jutte loomadest
H. Treffner	- Pereema Aino
O. Luts	- Nukitsamees
I. Kunder	- Imelik peegel
R. Parve	- Karsunn
E. Norelius	- Sinine tigu ja Tre trolli
A. Rummo	- Ole ikka mees
M. Kesamaa	- Kuidas mesikäpp meistriks sai
V. Bianki	- Jutud

(X) K. Ristikivi	- Semud
A. Otema	- Kuningas Heasüda
(X) M. Pihla	- Eidetütar, taaditütar
(X) M. Pihla	- Röömuraasukese kirjad
K.A. Hindrey	- Jaunast Jaurami jõngermannid
J. Jaik	- Nöiutud Tuks
H. C. Andersen	- Tinasödur

Lugenud ka: Kaval Ants Ja Vanapagan, Reinuvader Rebane ja teisi

(X) H. Nõu	- Oi, oi, oi, mis juhtus
(X) A. Lindgren	- Pipi - Pikksukk
(X) H. Mäelo	- Sangar
Kunder	- Vaeselapse talutütar
F. Kreutzwald	- Tark mees taskus
P. Kipling	- Kuidas ninatark sai oma naha
	- Viplala lood
L. Voronkova	- Sõbratarid lähevad kooli
E. Esop	- Kes seal rassib?
H. Mänd	- Vikerkaar all
K. Merilaas	- Lugu mustast ja valgest
I. Maran	- Läki metsa
A. Valgma	- Metsarahva lõbusõit
Fr. R. Kreutzwald	- Reinuvader rebane
O. Luts	- Kevade I ja II

4. kl. kavatseb läbi lugeda järgmised eestikeelsed raamatud:

(X) 1. G. Helbemäe	- Minni ja Miku (kaks vöötoravat)
(X) 2. H. Nõu	- Ruuduline röövel
(X) 3. S. Raatma	- Mis sinust tuleb?

Lugenud eesti keeles:

Pinoccio

Ruuduline röövel

Kalle Blomqvist I a.

Kaval - Ants ja Vanapagan

Kevade I

5. klass

⊗ Erik Laidsaar

⊗ Jüri Parijõgi

⊗ F. Molnar

A. Teder

O. Luts

⊗ G. Helbemäe

- Kompanii poeg (poisid)

- Kodumaa helinad

- Pál tänava poisid

- Napoleoni jälgedes

- Kevade

- Minni ja Miku (tüdrukud)

Kaval Ants ja Vanapagan

6. klassid

(X) Ed. Bornhöhe	- Tasuja
O. Luts	- Kevade
"	- Suvi
(X) J. Parijogi	- Laevapoisi päevilt
(X) A.H. Tammsaare	- Töde ja õigus I (katkeid)
	- Tark mees tasuks (kogumik)
A. Lindgren	- Hulkur Rasmus
- " -	- Rasmus, Pontus ja Lontu
J. Tsinger	- Huvitav zooloogia
G. Helbemäe	- Minni ja Miku
F. Molnár	- Pál - tänava poisid
	- Kaval-Ants ja vanapagan
	- Reinuvader rebane
G. Helbemäe	- Raekooli õpilane

Õppekavad.

Eesti keel.

Kõne-, vaatlus- ja jutustamisharjutusi koduloolisel ainel

Algk. I kl.

Lugemise ja kirjutamise algõpetus.

Lugemis-, arutlus ja jutustusaineks on lookesed laste maailmast, jutustused lapse kodu igapäevasest elust, laste ja kodu-muinasjutud, lookesed ja muinasjutud loomadest; laste-laule ja-mänge; lühikesi lapsepäraseid luuletusi; lastekohaseid mõistatusi.

Lühilause, suur algustäht, lühike ja pikk häälik, selle märkimine kirjas; k, p, t sõna algul; punkt, hüüu- ja küsimärk lause lõpul.

Tundmatute sõnade tähenduse selgitamine seoses lugemisega ja kõnelemisega.

Lapsepärase, sisult seotud lühilause kirjutamine, mis lugemisel, arutlemisel või jutustamisel on enne läbi töötatud, milles esinevaid sõnu on õpilased hääldanud ning kuulnud ja mille kirjakuju nad on näinud.

Kõne ja jutustamisharjutusi koduloolisel ainel ja lugemispalade käsitlel. Kõneoskuse ravi.

Algk. II kl.

Lugemisharjutusteks on eeskätt koduloolise ainega seotud lood laste maailmast, laste- ja kodu-muinasjutud, lood ja muinasjutud loomade elust, lastelaulud, lastekohased lühikesed luuletused ja mõistatused.

Lause; koma sõna kordumisel ja sõnade et, sest, kui, kuid, siis ees lause keskel; täis- ja kaashäälik; kaksiktäishääliku hääldamine ja märkimine kirjas; silbitamine; punkt sõna lühendamisel; ühe- ja kahelikordne täht ühesilbiliste sõnade lõpul; ainsuse ja mitmuse nimetav ning -d mitmuse nimetavas; -b, -d, -te pöörd sõna lõpul.

Tähendusõpetuse jätkamine ühenduses loetuga ja kõne- ning arutlusainega.

Lapsepärase, sisult seotud, varem loetud, arutatud ja keelelt vaadeldud teksti kirjutamine. Oma mõtete, elamuste ja tähelpanekute kirjalik väljendamine kollektiivselt ja üksi.

Kõne ja jutustamisharjutusi seoses lugemispaladega ja koduloolisel ainel.

Algk. III kl.

Lugemis- ja arutamisaineks on jutustused kodukoha praegusest ja endisest elust ning lookesed Eesti minevikust; kohalikud muinasjutud, lood ja muinasjutud loomade elust; mõned lastekohased rahvalaulud ja mõistatused; lastekohased eepilise ja eepilis-lüürilise sisuga luuletused.

Jutustav, kõisi- ja hüüdlaine; koma sõnade kes, mis, kus, kuidas, vaid, nii et, sest et, seepärast et ees lause keskel; k, p, t häälikute s ja h kõrval; b, d, g s-tähe ees; liitsõna; käänamise algeid: nimetav, omastav, osastav, sisseütlev, seesütlev, kaasaütlev ja ilmaütlev käine lauses; -d ja -t osastava, -sse sisseütleva, -ga kaasaütleva, -ta ilmaütleva lõpul; pöörd sõna muuteid lauseis, eriti kindla kõneviisi oleviku ja mineviku pöördede, ning tingiva kõneviisi oleviku pöördede, rahendusõpetuse jätkamine. Kirjandeis ja kõnes sagedamini esinevate vigade ning puuduste ravi.

Lühikeste mõtteavalduste üleskirjutamine üksi ja kollektiivselt elamuste, mälestuste, piltide põhjal. Loetud, arutatud ning keelelt vaadeldud teksti kirjutamine seoses teatava keelelise ülesandega.

Kõne- ja jutustamisharjutusi seoses lugemispaladega.

Algk. IV kl.

Jutustusi rahva igapäevasest elust, rahvamuinasjutte, kunstmuistendeid, kodumaa kangelaslugusid, ilusamaid müüte, legende, loomajutte; ilusamaid lastekohaseid rahvalaule, lihtsamaid valme ja ballade, lastepärast lüürikat; laste näidendeid; lastekohaseid reaallainelisi proosapalasi kodumaa loodusest, maateadusest, ajaloo, hõimrahvaist; reisikirjeldusi kodumaalt.

Alus ja öeldis; omadussõnaline täiend; koma ütte puhul, koma koondlauses; ^{abisõnad} ja, ning, ega, või, ehk koondlauses; otsene kõne ja kirjavahemärgid selles; liide -ki ja -gi; lühikese, pika ja üli-pika hääliku, eriti b, p, pp, d, t, tt, g, k, kk õige hääldamine ja kirjas märkimine; nõrk ja tugev aste sõnatüüpides jõgi, käsi, kukk, uus, õnnelik, jätma, lugema, õppima, kukkuma, eriti pp -p, p - b, tt - t, t - d, kk - k, k - g; b, d, g, s kadu; i asendamine e-ga, u - o-ga, ü - ö-ga; tegelik tutvumine käänd- pöörd- ja abisõnadega; tutvumine kõigi käänetega ja nende kasutamine lauses; pöörd sõna pöördelised muuted; kindla, tingiva ja käskiva kõneviisi muudete kasutamine lauses; t ja d tähtede s ja k ees pöörd sõnus; tegija ja teonimi.

Tähenäpõpetuse jätkamine. Kirjandeis ja kõnes sagedamini esinevate vigade ning puuduste ravi.

Keelelisi harjutusi. Elamus- ja fantaasiakirjandeid ning mälestusi; nähtu, kuuldu ja tähelepanu kirjeldamine; piltidest ja lugemispaladest saadud elamusi; lihtsamad kirjad; proosapalade kirjalik ümberjutustamine.

Kõne- ja jutustamisharjutusi seoses lugemispaladega, koduse lektüüriga ja kirjanditega. Algk. V kl.

Laste arenguastmele ja nende mõtte- ning huvimaailmale vastavaid ilukirjanduslikke ja noorsookirjanduse töid ja katkendeid sidumata ja seotud kõnes; reaalseliseid palasid, mille valikul tuleb rõhutada järgmisi alasid: lugusid ja pilte suurmeeste ja kirjanike elust, meie kodumaa ajaloost, Vabadussõjast, memuaare ning noorusmälestusi; pilte ja lugusid kodumaa loodusest ja maateadusest ning hõimrahvaist; reisikirjeldusi, avastuslugusid; palasid tehnikast, rahva tööst ja tegevusest, usust ja kõlblusest ning muid vastavale eale kohaseid palasid.

Laiendamata ja laiendatud lihtlause; laiend lauses; täis ja osasihitis; liitlause; pea ja kõrvallause; koma liitlauses; abinõud kui ja nagu võrdluse puhul; lühikese, pika ja ülipika hääliku õige hääldamine ja märkimine kirjas; ülipikk kaashäälik konsonantühendeis; nõrk ja tugev aste; käändsõna liigid; käänamine ja pööramine; ma- ja da-tegevusnimi ja kesksõna, nende kasutamine lauses; tegijanime lõpp- ja ning i selle ees; astmevaheldus sõnatüüpides mõte, ratas, aken, võti, hüppama, algama, õmblema, mõtlema; -t ja -d ainsuse osastavas, -te ja -de mitmuse osastavas ja -de mitmuse käändeis, id- ja sid- lõpuline ning lühike mitmuse osastav, -da ja -ta da-tegevusnimes; -ge, -gu, -ke, -ku käskiva kõneviisi pöördteis; omadussõnade võrdlemine; pöördõna tuletusliiteid: -ta-, -ne-, ja -le-; sõnade kokku ja lahkukirjutamine: liitnimisõnade, -arvsõnade, ja -pöördõnade lihtsamad juhud.

Tähenäpõpetuse jätkamine. Kirjandeis ja kõnes sagedamini esinevate vigade ning puuduste ravi.

Keelelisi harjutusi. Elamus- ja fantaasiakirjandeid, mälestusi, vaatlusi ja lihtsaid kirjeldusi. Kirju. Kirjandite ettekanne ja arutlus.

Kõne-, arutlus- ja jutustamisharjutusi ühenduses lugemispaladega, koduse lektüüriga ja kirjanditega. Laste arengukohaseid ilukirjanduslikke töid ja terviklikke katkendeid; lugusid "Kalevipojast"; rahvalaule. Reaalseliseid palasid järgmistelt aladelt; lugusid, pilte ning ülevaateid eesti kirjanike ja suurmeeste elust, meie kodumaa ajaloost ja muinasajast, eriti aga rahvuslikust ärkamisajast, Vabadussõjast, ja

muistsest iseseisvusest; memuaare ja reisikirjeldusi; lugusid hõim-rahvastest, loodus- ja maateadusest, tehnikast, rahva tööst ja tegevusest, kamstist, usust ja kõlblusest.

Hääliku-, vormi- ja lauseõpetuse lühike kokkuvõte: tähestik, ülevaade h-ga ja h-ta algavaist sõnust; liht-, liit-, täis- kaas-, lühike, pikk ja ülipikk häälik; suur, väike, ühe- ja kahekordne täht; võõrhäälikute (f, s, z, ž) hääldamine ja märkimine kirjas; tugev ja nõrk aste; rõhk; käänd-, pöörd- ja abisõna (viimane ilma liigituseta); käänamine ja pööramine tüüpsõnade eeskujul; i-mitmuse lihtsamad juhud; võrdlemine; mud- ja tud-kesksõna; tuletusliiteid: -tu, -line, -lik, ja -u; laen- ja võõrsõnu; sõnade kokku- ja lahkukirjutamine; lauseliikmed: alus, öeldis, omadussõnaline täiend, sihitis, aja ja koha-määrus; teised laiendid ilma liigituseta; üte; jutustav, hüüd-, küsi- ja käskluse; otsene ja kaudne kõne; liht- ja liitlause; kirjavahemärgid.

Tähenähtuseõpetuse jätkamine. Kirjanduses ja kõnes sagedamini esinevate vigade ning puuduste ravi. Õigekeelsus-sõnaraamatu tarvitamine.

Keelelisi harjutusi. Elamus- ja fantaasiakirjandeid; iseloomustusi; ülesandeid kirjandusest; kirjeldusi; märkmeid raamatute lugemisel; päevik; telegramme; lihtsamate talituskirjade nagu kuulutuste, tellimuste, arvete, teadete, kutsete, palvete, lepingute, saatelõppude ja koostamine.

Kõne- ja jutustamisharjutusi seoses lugemispaladega, koduse lektüüri- Prog. I kl. ga ja kirjanditega.

Klassi arenguastmele vastavaid ilukirjanduslikke ja noorsookirjanduse töid ja katkendeid sidumata ja seotud kõnes; reaalseliseid palasid nii Eestisse ja hõim-rahvastesse puutuvail kui ka muudel üldhariduslikel teemadel.

Ilukirjandusliku teose keele vaatlus.

Laiendamata ja laiendatud liitlause; laiend lauses; täis- ja osasihitis; liitlause: pea- ja kõrvalause; koma liitlauses; abisõnad kui ja nagu võrdluse puhul; lühikese, pika ja ülipika hääliku õige hääldamine ja märkimine kirjas; ülipikk kaashäälik konsonantühendeis; nõrk ja tugev aste; käändsõna liigid; käänamine ja pööramine; ma- ja da- tegevusnimi ja kesksõna, nende kasutamine lauses; tegijanime lõpp -ja ning i selle ees; astmevaheldus sõnatüüpides mõte, ratas, aken, võti, hüppama, algama õmblema, mõtlema; -t ja -d ainsuse osastavas, -te ja -de mitmuse omastavas ja -de-mitmuse käändeis, id- ja sid- lõpuline ning lühike mitmuse osastav, -da ja -ta da-tegevusnimes; -ge, -gu, -ke, -ku käskiva kõneviisi pöördteis; omadussõnade võrdlemine; pöördõna tuletusliiteid: -tar, -ne-, ja -le-; sõnade kokku ja lahkukirjutamine: liitnimisõnade, -arvsõnade ja-pöördõnade lihtsamad juhud.

Tähenäsiõpetuse jätkamine. Kirjandeiis ja kõnes sgedamini esinevate vigade ning puuduste ravi.

Keelelisi harjutusi. Elamus- ja fantaasiakirjandeid, mälestusi, lihtsaid kirjeldusi. Kirju.

Kõne-, arutus- ja jutustamisharjutusi ühenduses lugemispaladega, Prog. II kl, koduse lektüüriiga ja kirjanditega.

Klassi arengukohaseid ilukirjanduslikke töid ja terviklikke katkendeid; lugusid "Kalevipojast"; rahvalaule. Reaalainelisi palasid nii Eestisse ja hõimurahvestesse puutuvail kui ka muudel üldhariduslikel teemadel.

Ilukirjandusliku teose keele vastlus.

Hääliku-, vormi- ja lauseõpetuse lühike kokkuvõte: tähestik, ülevaade h-ga ja h-ta algavaist sõnust; liht-, liit-, täis-, kaas-, lühike, pikk ja ülipikk häälilik ning kolm vüldet; suur, väike, ühe- ja kahekordne täht; vöörhäälikute (f, s, z, ž,) hääldamine ja märkimine kirjas; rõhk; peenen- dus; tugev ja nõrk aste; käänd-, pöörd-, ja abisõna (viimane ilma liigituseta); käänamine ja pööramine tüüpsõnade põhjal; i-mitmuse lihtsamad juhud; võrdlemine; mud- ja tud-kesksõna; tuletusliiteid: -tu, -line, -lik, ja -u; laen- ja vöörsõmu; sõnade kokku-ja lahkukirjutamine; lauseliikmed: alus, öeldis, omadussõnaline täiend, sihitis, aja- ja kohamäärus; teised laiendid ilma liigituseta; üte; jutustav, hüüd-, küsi- ja käsklause; otsene ja kaudne kõne; liht- ja liitlause; kirjavahemärgid.

Tähenäsiõpetuse jätkamine. Kirjandeiis ja kõnes sagedamini esinevate vigade ning puuduste ravi. Öigekeelsus-sõnaraamatu tarvitamine.

Keelelisi harjutusi. Elamus ja fantaasiakirjandeid; ülesandeid kirjandusest; kirjeldusi; märkmeid raamatute lugemisel; päevik.

Hääliku- ja õigekirjutusõpetuse täiendamine. Vormiõpetus, eriti süs- Prog.III kl. temaatiline sõnade muutmise õpetus seoses vastavate harjutustega. Reaalk.I kl. Jutustusi eesti ja hõimurahvaste kirjandusest; kunstlöörikat, rahvalaule.

Jutustava ja kirjeldava sisuga kirjandeid; sõnumikke. Keelelisi harjutusi ja kontrolltöid.

Lauseõpetuse süstemaatiline kursus seoses kirjavahemärgide-õpetusega; Prog.IV kl. lühike rektsiooniõpetus. Reaalk.II kl.

Väike valimik eesti lüürilisi ja eepilisi rahvalaule; ülevaade "Kalevipojast" ja "Kalevalast"; arengukohane pikem jutustav teos ja näidendid; kunstlöörikat.

Kirjandeiist kirjeldused, võrdlused, kergemad ja lihtsamad arutlused; seoses nendega lühike kirjandite koostamise õpetus. Keelelisi harjutusi ja

kontrolltöid.

Ülevaade tuletusõpetusest ning lahku ja kokkukirjutamisest; sõnavara Prog.V kl.
kõnitus; grammatika kordamine; kirja keel ja murded. Reaalkl.III kl.

Üldjooni eesti kirjanduse arengujärgkudest seoses näidistega.
Poeetika ja stilistika kõnitus seoses vastavate näidetega. Pikemalt
läbi võtta vähemalt üks tervikuline ilukirjanduslik teos.

Kirjandeid kirjanduslikel ja üldistel teemadel: võrdlus, iseloomustus,
arutus, lihtne eritus, Protokoll, aruanne, tarbekirju. Keelelisi
harjutusi ja kontrolltöid.

~~Magda Pihla~~

Lisa 4

L e p a t r i i n u

1.

Pikk rohi nõretab kastest ja Triin astub kõrget kukesammu - kuni jalad on veel kuivad. Unemaik on suus ja silmis, võiks samasse märga orasheina maha istuda ja magada, päikeselaik jaheda leebusega kuklal.

Tund on varane. Ema pettis ta täna hommikul jälle läbi: tuli hädaldades Triinu voodi ette, et kell olevat viis, päike varsti pooles keskkommikus ja loomad alles laudas.

Kell oli pool tundi ees, see on ema kavalus - nagu aitaks see une raskust kergendada! Ema ise on hommikuti erk ja pehmete kätega, seob Triinule pastlad jalga, paneb rätiku pähe. Triinu seevastu on pahur ja tõrges, kuigi teab, et sel pole mõtet, et see midagi ei muuda.

Loomad suunduvad väikese metsalagendiku poole. Sealne toidulaud näib neile suupärane olevat ja varahommikul nad söövad mõistliku tõsidusega. Ainult Lilliku kergemeelset edevust ei pidurda ükski kella-aeg. Närveldades ja siia-sinna tõtates valib ta oma suutäisi ja kelluke tilksub heledasti ta kaelas.

Triinu istub laiale kännule, tõstab põlved lõua alla ja seab märjaks saanud kleidiveere päikesele kuivaks imeda. Kännujalal liigub laisalt päevakoera sametine selg ja seab end mugavasti heledasse valguslaiku. Aga Lilliku kaelas olev kell hakkab ärevalt kiirendatud taktis eemalduma ja Triinu hüppab kännult.

" Lillik! Lillik! "

Kuid Lillik on vempe ja vigureid täis, ta laseb enesega pisut võidu joosta, enne kui laseb enese vastu lüüa ja sunnitud suunas minema hakkab.

2.

Karjalaps mõõdab sammudega varju pikkust. Mõõdab ajaviiteks. Ta teab, et see niipea ei lühene. Ta uni on nüüd läinud ja tusa-tuju ühes sellega. Ohkamine tuleb huulile niisama, heast-paremast. Viga pole ju midagi. Igav pole Triinul kunagi ja teiste laste seltsi ta väga ei igatse. Mis nendega ikka teha! Mängid kivimängu - no kaua sa ikka mängid! Kekskasti - no kaua sa ikka keksid! Rääkida nendega ei saa. Nad kõlbavad ainult mänguks.

Oma jutud ajab Triinu puude ja põõsastega. Nendega saab rääkida sõnadetagi, nii head kuulajad ja nii targad mõistjad on need lehised ja okkalised olendid.

Triinu jutustab neile oma tuleviku matkast. Neile ja ise-enele. Aega on käes külluses, ta võib süveneda üksikasjusse, peatuda nautivalt mõnel meeldival seigal ja lõpetada, kui tuulehoog viib mõtted mujale või mõni ta lojustest nõuab vastulöömist.

Täna on ta jõudmas oma esimese merereisu siht-sadamasse. Ümara kadakapõõsa maa-lähedane pehmeokkaline kápake kui sõbrakäsi peos, kulgeb kujutlusmatk, joonistuvad kaasreisijate kujud, süttivad läheneva linna tuled. Triinu ise on täiskasvanud noor daam kübaras ja kinnastes. Neid pastlaid, mis tal praegu on jalas, pole enam olemaski: kui Triinu pole neid jõudnud ära kanda, siis on need kuhugi aia äärde mädanenud või on Sammi nad metsa vedanud - ema suureks meelepahaks.

" Lillik ! Lillik ! " Triinu kukub kápuli sipelgapesasse. Rapsib okkaid ja sibavaid putukaid kleidilt ja juustest. Sattub siis siilile, kes on oma kerra-kiskuva ettevaatuse unustanud ja lausa neljal jalal ja täies pikkuses mööda kõnnib, must ninaots uudishimust terav. Aga kell Lilliku kaelas tilksub kiire mineku taktis ja Triinu kihutab kaugeneva heli suunas. . .

Üks kask on oma oksad rippu kasvatanud ja Triinu süda imbub haledust täis, niipea kui ta oma käe ümber mustvalge tüve lööb. Mida nad leinavad kahekesi ? Triinu ei tea. Ta ei mäleta. Ega vist kaskki mäleta. Aga see kurbus, mida nad mõlemad tunnevad, ühendab neid. Kas Triinu ei olnud kord selle vana kase sõsarpuu ? Ammu . . . ammu . . . enne, kui temast sai Triin ?

Päikeselaik männi pruunkuldjal tüvel soojendab Triinu põske, sambla sügav-tume rohetamine, palukavarte vaevukuuldav häälitsemine, kõduneva kulu ja okaste lõhn puudutab temas midagi magus-valusalt. Ja kui ta suure saju ajal kuuse all istub, siis tajub ta nagu iseenese kompanismeelega vihmapiiskade libisemist mööda kuuseokkaid ja männipiisid. Küllap tema, Triin, oli kord kõrge mänd, siis noor ja kaunis kasemõrsja, pehme sammal, palukavars. . . Oli ehk toominga valge õiekobar ja piilus edevalt iga veeloigu poole, et näha enda peegeldust selles. Küllap oli! Miks muidu on metsa hing nii tugevasti temasse kinnitunud, et tal mõnikord lausa segamini läheb, kes ta päriselt on.

Sipelgate rada läheb kiira-käära läbi rohu ja tuletab Triinule meelde, et tema suur reis jäi ennist pooleli. Laev lähenes kauge võõra mandri sadamale, kui ta Lillikut läks vastu lööma.

Triinu surub silmad kinni, pigistab laud tugevast kokku, nii et otsaesine kipra tõmbub. Sel kombel saab ta kübara pähe, kindad kätte ja laevalae jalgade alla.

Ennäe imet, kuis lootsi pisike paat hüpleb lainetes üles-alla, aga laev ei pane seda laenetust tähelegi. Mis oleks küll lootsi paadist saanud avamerel? Seal oli laevgi tõusnud ja vajunud, nii et Triin oli mõelnud sellele, kes võib kõndida veel ja käskida tuuli ning torme. . .

Võõras tundmatu linn joonistub selgemaks. Ta on veel liiga kaugel, et reeta kübetki oma salapärasusest, ja küllalt lähedal, et erutuda. . .

Triin toetub reelingule.

Reelingule? Kust võttis ta selle sõna?

Reelingule-reelingule-reelingule. . .

Triin tunneb isesugust lõbu mängides võõra ei tea kust leitud sõnaga. Ta kõrval seisab neeger lumivalges kitlis ja jäme sigar on kord ta mustade sõrmede, kord ta paksude huulte hoida.

Triin võõrastab pisut seda nägemust, aga neeger ei kao ta kujutelmast. Suured silmad haaravad väikese tüdruku üleni ja valged hambad paljastuvad laias naeratuses.

Triin hüppab kännult ja kihutab kandade välkudes kiire ringi ümber oma karja.

Et see Lillikki nii rahulikult sööma on jäänud! Laseb paksu neegri nii kauaks ta kõrvale! Ta ligimasse lähedusse.

4.

Päike on muutunud palavaks. Triin võtab rätiku peast. Ema sundis selle hommikul pähe. Ise alati kannab, siis mõtleb, et olgu Triinulgi peas. Nüüd see on ilma-aegu tülik스 tassida. Kaob viimati äragi - mõni põõsas nälpab käest.

Nad on kavalad - need metsaolendid. Ei pane tähelegi, kui tõmbavad sul rätiku või näpu vahelt pastlapeari, mille oled võtnud jalast. Mõnikord mängivad kokku - terve mets: orav meelitab su oma tohutu suurt saba vahtima, ise ikka volks ja volks ühe puu ladvast teise latva - kuni oledki kaotanud kõik teed ja rajad, su lehmadest-mullikatest pole järel hingedestki ja mets neelab kavalalt nende kellade tilksumise.

Triin mõeldab varju. Nüüd on see märksa lühem. Varsti võib loomad koju ajada. Aga kuni nad veel rahulikult söövad, võib ta oma laevasõitu jätkata. Õieti on see juba lõppenudki. Ta on sadamas. Laeva tukslev süda on seisma jäänud. Mõni laisalt loksuv õline laine lahutab teda linnast.

Miks ei lähe ta edasi ? Miks ta seisab ja vaatab ? Miks ei kiirusta ta ühinema selle tormava, kihava, sumiseva liikumisega ?

Suurlinn pööratab oma külmi tulisilmi. Suurlinn läheb kilgendades ja kiirates äsja-saabunutele vastu. Ulatab oma käratseva tere-käe üle sadama õliste lainete.

Väike täpiline lepatriinu laskub Triinu käele, õhk-õrnad läbi-paistvad tiivad punaste kilpide vahelt väljas. Tüdruk tõstab käe kõrgele üles ja leelutab: "Lepatriinu, lenda, lenda ! Näita, kus mu peigmees on ?"

Aga lepatriinu ei lenda. Ta jalutab Triinu käel, mustad täpid sädelemas punasel seljal. Kase rippoksad liiguvad vaikses tuules.

"Lepatriinu, lepatriinu," lausub karjalaps hellitavalt, miks oled sa just lepatriinu ? Miks mitte männi- või kuuse- või kasetriinu ?

Lepatriinu ei vasta. Lepatriinu tõstab tiibu, valmistub lennuks.

"Lepatriinu ? Olen mina ka lepa-Triinu ? Väike pisi-pisikene-täpiline ?

Lepatriinu ei vasta nüüdki. Triinu ei näinudki, kuidas ta minema lendas. Kerge surin, nähtav ja kuuldav samal ajal, on jäänud õhku kui jälg.

X X
X

Keegi koputab Triinule õlale. Ametniku ootav käsi näib kärsitu. Viisumil on tint vihmajälgedes laiali joosnud. Oli tugev sadu, kui ta Brementhavenis laevale läks.

Ametnik silmitseb segaseks valgunud tähti ja numbreid. Valges kitlis neegerkokk toetub mugavas laiskuses reelingule.

Kuis ta küll väikest Triinu hirmutas - see kokaonu ! must nagu pildiraamatus !

Neeger on Triinu pilgu kinni püüdnud. Lai naeratus jookseb üle ta paksu näo. Jäme sigar näib olevat kustunud.

Triin nõõbib kinnast kinni ja lahti ja ametnik püüab lugeda viisumilt ta võõrapärast nime. Siniseks laiguks kokku-sulanud tähed tantsivad Triinu silmade ees ja ta pingutab meelde tule-
tama, mis on ta nimi. Jah - mis on ta nimi ? Ja kes ta üldse on?
Jälle kord on Triinu käes segamini läinud, k e s ta päriselt on.

Lepatriinu lennusurin on ikka veel ta silmis ja kõrvus ja mingi vabanemisrõõmu ja hellusega leiab ta sõna suhu: lepatriinu lepa-
triinu.

Ametnik on dokumendi läbi lugenud või sellest tüdinud.
Kärsitult sirutab ta käe järgmise reisija poole.

Triinul pole enam põhjust viivitamiseks. Vihmast rikutud viisum on kokkumurtult kotis, kindad kinni nõõbitud, kaasreisijate kiirustavad pilgud sähvivad näkku ja selga. Triin lükatakse üle maailmalinna künnise.

Magda Pihla.